

3. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / За заг. ред. проф. І. Д. Звереві. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.

**РОЛЬ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ
ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ**

Леонід Житомирський

старший викладач

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Стан здоров'я студентської молоді – один із важливих узагальнюючих параметрів в нації. Студентство являє собою потенціал кваліфікованих трудових резервів країни, основний інтелектуальний потенціал суспільства та є активним суб'єктом соціального відтворення і рушійною силою подальших соціально-економічних змін та суспільного розвитку держави.

Здоровий спосіб життя студентів має велике соціально – політичне значення. Саме він активізує людський фактор – один з основних резервів досягнення економічного прогресу і вдосконалення суспільства, дозволяє значною мірою розкрити ті цінні якості особливості, які необхідні в умовах динамічного розвитку демократичного суспільства в Україні. Найважливішими рисами фізичної досконалості є місце здоров'я, висока працездатність, великий запас рухових навичок.

Загальновідомо, що кінцевою метою освіти та виховання студентської молоді у закладах вищої освіти є психологічна і практична підготовка молоді до самостійної творчої роботи. У зв'язку з цим найважливішим завданням навчально – виховного процесу є формування у студентів наукового світогляду, певної системи знань, професійних навичок і вмінь, високої пізнавальної активності та самостійності, стійких інтересів і прагнення до творчої діяльності [2, с. 6].

Якісне розв'язування цих завдань можливо за умови, що студенти мають гарне здоров'я і ведуть здоровий спосіб життя.

За даними Державного комітету статистика України, в країні функціонує 505 вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації та 349 III-IV рівня акредитації, де здобувають освіту 2 млн. 491 тисяча студентів. Останніми роками активізувалася увага до здорового способу життя здобувачів вищої освіти. Це пов'язано зі стурбованістю суспільства з приводу стану здоров'я фахівців, що випускаються вищою школою, зростанням захворюваності в процесі професійної підготовки, наступним зниженням працездатності.

За оцінками фахівців, майже 90% студентів мають відхилення у здоров'ї, кожен другий – морфо функціональну патологію, понад 40% – хронічні захворювання, більше 5% студентів мають незадовільну фізичну підготовку, 40% – слабкі уявлення про теорію здорового способу життя [4, с. 164].

Про рівень здоров'я студентів та їх фізичну підготовленість свідчить останні дані Резолюції Національного конгресу Спортивної студентської спілки України, який відбувся 25 травня 2018 року у м. Луцьку. Інформація показує, що до щорічного загальноукраїнського тестування фізичної підготовленості у 2017 році за станом здоров'я було допущено менше половини студентської молоді; серед студентів, які брали участь у тестуванні, високий рівень фізичної підготовленості мають 15,4% осіб, достатній рівень – 31%, середній рівень – 33,6%, низький рівень – 19,9% [3].

Розв'язування проблеми зміцнення та збереження здоров'я студентської молоді та формування у неї культури здорового способу життя є пріоритетним завданням кафедр фізичного виховання та спорту в закладах вищої освіти. Пріоритетність цієї проблеми пов'язана з тим, що здоров'я здобувачів вищої освіти залежить дуже багато: якість отриманої освіти, подальша професійна діяльність, особистість зростання, економічне благополуччя країни й найголовніше – здоров'я майбутнього покоління, здоров'я нації.

Мета нашої статті – розкрити роль викладача фізичного виховання закладу вищої освіти у формуванні здорового способу життя студентської молоді.

Основними структурними підрозділами закладу вищої освіти, діяльності якого спрямована на збереження здоров'я студентів, є ректорат, деканат, загально університетські кафедри фізичного виховання і спорту, студентський профком та органи студентського самоврядування.

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 212 від 21 березня 2016 року керівники вищих закладів несуть персональну відповідальність за стан здоров'я студентів та їх фізичну підготовленість, за розвиток і модернізацію змісту і форм фізичного виховання здобувачів вищої освіти, студентського спорту та відповідної матеріальної бази, підготовку й оприлюднення щорічного звіту про стан фізичного виховання і спорту у закладі вищої освіти.

Важлива роль та відповідальність покладена на кафедри, що безпосередньо пов'язані зі зміцненням та збереженням здоров'я студентів. Особливо це стосуються загально університетської кафедр фізичного виховання і спорту та кафедр фізичної культури. Мета цих підрозділів закладів вищої освіти – розробка новітніх педагогічних технологій вдосконалення навчального процесу з фізичного виховання, проведення моніторингу функціонального стану і здоров'я студентів, виховання здорових і всебічно розвинених фахівців, організація і проведення занять з фізичного виховання, тренування і спортивне вдосконалення студентів університету, підготовка до змагань різного рівня.

**Традиції та інновації в сучасній педагогічній діяльності:
європейський вимір**

Базовим документом при організації навчальних занять з фізичного виховання і масового спорту в закладах вищої освіти відповідно до державного стандарту є наказ Міністерства освіти і науки України від 11.01.2006 р. № 4 «Про затвердження положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах».

Згідно з цим наказом за викладачами фізичного виховання закріплюється навчальні групи, в яких вони виконують таку роботу:

- Організацію та проведення навчальних занять та навчальних заходів із закріпленими групами студентів;
- Контроль за станом показників фізичного розвитку, здоров'я студентів, дотримання ними гігієнічних вимог щодо спортивної форми;
- Організацію для участі в навчальних та самодіяльних спортивних заходах студентів із закріплених груп;
- Облік результатів теоретичної, практичної підготовленості, фізичного розвитку, стану здоров'я студентів закріплених груп тощо.

Слід відзначити, що в базовому документі зовсім не говориться про необхідність проведення роботи з формуванням у студентів культури здорового способу життя, розробку новітніх педагогічних технологій удосконалення навчального процесу з фізичного виховання, проведення моніторингів, використання нетрадиційних видів занять фізичними вправами.

Указом Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013 була схвалена Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Виконання зазначених у стратегії завдань передбачає внесення суттєвих змін у роботу викладачів фізичного виховання закладів вищої освіти.

Указом Президента України від 9 лютого 2016 року №42-2016 була затверджена Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація», направлена на формування в суспільстві умов до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя, формування здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності в державі.

Усі вищенаведені приклади аргументують, що базовий документ про організацію навчальних занять з фізичного виховання і масового спорту в закладах вищої освіти від 11 січня 2006 року потребує змін та оновлення. У зв'язку з цим виникає суспільна потреба в покращенні роботи викладачів фізичного виховання ЗВО, створення умов для збереження та зміцнення здоров'я студентської молоді, утвердження здорового способу життя, формування відповідального ставлення кожної молодої людини до особистого здоров'я.

Наші педагогічні спостереження, дослідницькі бесіди й аналіз власного педагогічного досвіду організації та проведенні навчальних занять зі студентами

**Традиції та інновації в сучасній педагогічній діяльності:
європейський вимір**

свідчать про те, що ключовими в роботі викладачів фізичного виховання з формування здорового способу життя студентів фігуруватимуть такі завдання:

- Формування позитивного ставлення до власного здоров'я як цінності та розуміння своєї ролі в його збереженні;
- Сприяння у засвоєнні знань, умінь та навичок здорового способу життя;
- Виховання потреби в руховій активності, залучення до активних занять фізкультурою і спортом у існуючих секціях та клубах ЗВО;
- Формування позитивної мотивації щодо здорового способу життя, культури здоров'я;
- Навчання принципам та методам самоконтролю за станом власного здоров'я;
- Привчання до виконання правил і норм дотримання режиму дня, харчування, санітарно – гігієнічних правил навчання, відпочинку та проживання;
- Забезпечення необхідною інформацією з метою формування теоретичних і практичних навичок здорового способу життя, формування творчої особистості, здатної до саморозвитку та самоосвіти;
- Проведення моніторингу у закріплених навчальних групах з метою визначення стану здоров'я студентів, рівня їх фізичної підготовленості, стану організації самостійної роботи тощо [1].

Виходячи з того, що викладачі фізичного виховання закладів вищої освіти безпосередньо взаємодіють зі студентами навчальних груп, закріплених за ними, можна зробити висновок, що саме вони відіграють важливу та відповідальну роль у формуванні здорового способу життя здобувачів вищої освіти. Наша аргументація свідчить про те, що базовий документ про організацію навчальних занять з фізичного виховання і масового спорту в закладах вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 11.01.2006 р. №4 «Про затвердження положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах») не відповідає сучасним вимогам. Тому профільному комітету МОН України необхідно розробити нове положення.

Також було б доцільним, щоб Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України постійно ознайомлював викладачів фізичного виховання з передовим досвідом роботи з формування здорового способу життя в закладах вищої освіти нашої країни, розповсюджував методичні розробки спеціалістів, які досягли значних результатів у поліпшенні здоров'я студентської молоді.

Практична цінність подальших досліджень полягає в розробці для студентів методичних рекомендацій, які б надали їм можливість зміцнювати своє здоров'я, покращувати фізичну підготовленість та працездатність.

1. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jobs.ua/ukr/dkhp/>

2. Ординський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб / В. Л. Ординський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
3. Резолюція Національного конгресу Спортивної студентської спілки України 25 травня 2018 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdatk/.kharkov.ua/adopted-resolution-national-kol>. – Загол. з екрану.
4. Свариденко С. О. Шляхи формування свідомого ставлення до власного здоров'я старшокласників інтернатних закладів / С. О. Свириденко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Збірник наукових прац. – Вип.16, книга 3. – Кам'янець-Подільський, 2012. – С. 164-172.

РОЛЬ УЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Юлія Зайцева

кандидат педагогічних наук

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Пріоритетними завданнями державної політики є всебічний розвиток особистості, зміцнення здоров'я та формування здорового способу життя, забезпечення оптимальної рухової активності людини, залучення дітей і молоді до занять фізичною культурою і спортом.

У ході реалізації цих завдань актуалізується проблема вдосконалення системи підготовки фахівців нового покоління у сфері фізичної культури та спорту, підвищення їхнього професіоналізму, як зазначено у Законах України «Про вищу освіту» та «Про фізичну культуру і спорт», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. та інших державних документах у галузі освіти. З огляду на це особлива роль у сучасній школі відводиться учителю фізичної культури, який є уособленням здоров'я і здорового способу життя, від нього залежить те, яким буде ставлення школярів до цих важливих аспектів життя людини. Тому виникають нові вимоги до підготовки учителів фізичної культури, здатних організувати фізкультурно-спортивну роботу в загальноосвітніх навчальних закладах, що орієнтована на зміцнення здоров'я та формування у школярів потреби займатися фізичною культурою і спортом.

На сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається зниження рівня рухової активності молоді. Учні схильні до зниження фізичного й підвищення нервово-психологічного навантаження, до функціональних відхилень у діяльності різних систем організму, опорно-рухового апарату тощо. Тому, набуває особливої уваги й потребує вирішення проблема залучення учнів до занять фізичною культурою та спортом. Саме учитель фізичної культури може забезпечити фізичну активність підростаючого покоління й сформувати в них позитивне ставлення до